

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Вяра Красимилова Славянска,
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'
по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска
програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Автор: Виктория Мирославова Маринова - Николова

Тема: Дисонанси и перспективи при проектното управление на средствата от ЕС (2014 - 2020)

Участвам в състава на научното жури съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 709 от 21.06.2017 г.

Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 201 страници и включва увод, три глави, заключение, списък на съкращенията, списък на използваните източници и шест приложения.

Актуалността и дисертационността на избраната тема е несъмнена. Значимостта на разглеждания проблем и съответно необходимостта от подобно изследване лесно може да се аргументира в контекста на: 1) Значението на европейското финансиране за увеличаване на икономическия растеж, постигане на балансираност и преодоляване на териториалните различия у нас; 2) Високата степен на формализация и сложни административни процедури, създаващи множество предизвикателства пред бенефициентите при подготовката, реализирането и администрирането на европейските проекти; 3) Дефинирането на намаляването на административната тежест (опростяването) за бенефициентите като приоритет на Европейската комисия.

Дисертационният труд определено заслужава висока оценка и основанията ми за това са следните:

- Докторантката демонстрира висока степен на познаване на проблема и най-вече неговото практико - приложно значение, което е намерило резултат в правилно формулиране на целта и конкретните пет изследователски задачи, последователно решени в различните параграфи на разработката.

- Използваните 157 информационни източника (на български и английски език) са релевантни на разглежданата проблематика.

- Избраната методика на изследване, включваща количествени и качествени изследователски методи, подходящи и приложими в разглежданата проблемна сфера, позволява постигане на поставената цел и решаване на дефинираните задачи.

- Концептуалната рамка на изследването, представена в увода, включва всички необходими реквизити – убедително обоснована актуалност и значимост на темата, добре формулирани предмет и обект на изследване, коректно изведени цел и задачи, ясна и логична теза, подробно представена методология и възприети ограничения.

- В заключението недвусмислено се аргументира изпълнението на поставените изследователски задачи, водещо до постигане на основната цел, и се представят доказателства за потвърждаване на формулираната изследователска теза.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Разработеният дисертационен труд определено допринася за обогатяване на съществуващото знание и най-вече практика в областта на управлението и изпълнението на проекти, финансирани от ЕС. Приемам посочените в автореферата приноси като достатъчно значими в научен и практико-приложен аспект, като си позволявам да ги преформулирам и синтезирам до следните:

1. Извършен е задълбочен теоретичен обзор и анализ на нормативни документи и резултати от съществуващи изследвания, на основата на който са систематизирани редица препоръки за усъвършенстване процеса на управление и изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ, включително е предложена съвкупност от управленски подходи и практико-приложни инструменти за усъвършенстване на подготовката, реализирането и администрирането на проекти (при това диференцирано по категории бенефициенти).

2. Обоснована и структурирана е ролята на Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС (ИСУН 2020) по отношение намаляване на административната тежест на бенефициентите по проекти.

3. Проведено е емпирично изследване (посредством анкетиране на 1 153 бенефициенти по проекти и дискусии тип „кръгла маса“), на чиято основа са формулирани логични изводи, идентифицирани и систематизирани са основните проблеми (т.нар. „критични места“) при изпълнение на проекти, финансирани от ЕС, както и са предложени множество решения, приложими за различните етапи на проектния цикъл.

4. Извършен е анализ на нормативни документи (проект на ЦКЗ за създаването на мобилни групи в Управляващите органи по ОП „Регионално развитие“, ОП „Околна среда“ за подпомагане на бенефициенти общини, Ръководствата за бенефициенти на ОПИК, ОПРР и ОПРЧР), опита на експерти по подготовка и управление на проекти, както и практическия опит на докторантката като управител на Областен информационен център – Варна, на основата на който е разработен пилотен модел за изграждане на “Експертен екип за проекти” (Expert Team Projects – ETP). Моделът е предназначен да преодолее голяма част от дисонансите при проектното управление на средствата от ЕС, т.е. „критичните места“ и по-конкретно да подпомогне пряко бенефициентите в процеса на ефективно усвояване на средства от ЕСИФ на ЕС, и косвено да съдейства за по-ефективно мобилизиране и разпределяне на ресурсите между различните национални приоритети, по-добър синхрон между реалните потребности на регионите (общностите) и тези на бенефициентите, ограничаване на предпоставките за нередности, налагане на санкции, прекратяване на проекти и т.н.

5. Практическата ползност и икономически ефект на модела са аргументирани в светлината на извършения теоретичен обзор и проведеното емпирично изследване, и верифицирани посредством дискусии/семинари с представители на неправителствения

сектор, бизнеса, браншови и синдикални организации и експерти в сферата на проектното финансиране чрез ЕСИФ.

Критични забележки и препоръки

Към съдържанието на дисертационния труд нямам съществени забележки, но въпреки това считам, че той определено би спечелил от внасянето на повече яснота по някои въпроси.

1) Би било интересно да се диференцират резултатите от емпиричното изследване съобразно двете категории участници - бенефициенти от Общински администрации от Област Варна и Областна администрация Варна, и бенефициенти - представители на бизнеса и НПО. Предполагат се известни различия между двете категории както по отношение на ОП, които използват за финансиране на дейностите си, така и по отношение на капацитета си за работа по проекти, а оттук – склонността да използват консултанти/експерти и съответно полезността на предложения „Експертен екип за проекти”.

2) Адмиравам синтезирането на изводи след всяка глава, но същевременно препоръчвам прецизирането им с оглед по-ясно открояване на връзката им с поставените задачи за постигане целта на труда.

Отправените забележки и препоръки не са свързани с някакви сериозни слабости и не подценяват качествата на дисертационния труд.

Въпроси към докторантката

Бих помолила докторантката да вземе отношение по следните въпроси по време на защитата:

1) На стр. 89 е представено заключението, че „Тежките процедури, съпътстващи изпълнението на проект, финансиран от европейските фондове чрез оперативните програми, не се явяват реална бариера пред категориите бенефициенти, които вече изпълняват проекти, и те са запознати с изискванията на съответната програма и управляващ орган”. Не противоречи ли това на стремежа към опростяване, очертан като основен приоритет от Европейската комисия?

2) Въпреки че 67% от участниците в проведеното изследване имат повече от един изпълнен проект, работят преобладаващо по ОП „РЧР“, лесно намират информация за отворените процедури и биха кандидатствали отново, очевидно не може да се говори за акумулиране на опит и необходимия капацитет, а напротив – за зависимост от консултантска помощ, тъй като 62 % от респондентите са използвали консултанти на някакъв етап от проектния цикъл. Извън всяко съмнение е, че докторантката е отлично запозната с проблемите при използването на ОП, затова, ако е възможно, позовавайки се на своя опит, да конкретизира и синтезира предимствата на т.нар. „Експертен екип по проекти“ пред съществуващите консултантски фирми, които бенефициентите традиционно използват, за да подпомагат дейността си, т.е. какво би ги стимулирало да предпочетат неговите услуги?

3) По отношение на формирането на експертния екип, процедурата се свежда до организиране и провеждане на конкурс по документи, чиято цел е ЦКЗ да установи съответствието на кандидатите спрямо обявените изисквания (стр. 138). Изключително

приветствам идеята бенефициентите, използвали членове на „Експертния екип по проекти“, да оценяват електронно техните качества и ефективност, което да формира своеобразен „рейтинг“ на всеки експерт. Въпросът ми е достатъчно ли е това, в съчетание с посочените към тях изисквания, за да се гарантират реално притежаваните от експертите знания, умения и компетенции? И не е ли по-удачно да се създаде някаква система за сертифициране (по подобие на Българската асоциация по управление на проекти, например) за по-голяма обективност?

Заключение

В обобщение, дисертационният труд представлява комплексно изследване със завършен характер, посветено на особено важен проблем в познавателен и особено в приложен аспект, съответстващо на изискванията към такъв вид научна разработка, посочени в ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“ и предоставящо достатъчно основания за висока оценка.

Предвид гореизложеното, с убеденост давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Виктория Маринова - Николова в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

29.06.2017

Изготвил становището:

Проф.д.н. Вяра Славянска